

ВСТУП ДО ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Освітньо-професійна програма: **Право**

Галузь знань: 08 **Право**

Спеціальність: 081 **Право**

Компонент освітньої програми – вибіркова дисципліна

Рік підготовки – 4 рік, семестр - VIII

Кількість кредитів: 4

Мова викладання: українська

Дні занять: згідно з розкладом

Консультації: згідно з розкладом

Керівник курсу - **к.ю.н. Заставна Ольга Петрівна**

Контактна інформація – olya.zastavna@gmail.com

АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «**Вступ до практики Європейського суду з прав людини**» відноситься до вибірових навчальних дисциплін, об'єктом вивчення якої є відносини з приводу застосування Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та прецедентної практики Європейського суду з прав людини. Курс сприяє розумінню місця судового захисту прав суб'єктів громадянського суспільства у розбудові правової, демократичної держави.

Дисципліна спрямована на формування у здобувачів вищої освіти компетентностей щодо належного розуміння понятійно-категоріального апарату права Ради Європи; набуття знань про юридичну природу, принципи тлумачення та інституційний механізм захисту Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод; правильного трактування та практичного застосування актів Європейського суду з прав людини; отримання необхідних навичок щодо застосування отриманих знань для вирішення практичних завдань в сфері застосування практики ЄСПЛ.

Предметом вивчення дисципліни є система загальних знань про окремі найбільш актуальні питання практичного застосування приписів Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, практика Європейського суду з прав людини і її застосування національними судовими інстанціями, а також наукові доктрини про правовідносини, які виникають у зв'язку з винесенням судових рішень Європейським судом з прав людини.

Міждисциплінарні зв'язки. При засвоєнні цього курсу необхідно використовувати знання, отримані в процесі вивчення таких юридичних дисциплін: теорія держави і права, міжнародне публічне право, право Європейського Союзу.

Метою дисципліни є формування необхідної фахової спроможності правильного трактування та практичного застосування актів Європейського суду з прав людини, закріплення необхідних навичок використання європейських правозахисних механізмів у своїй практичній діяльності, захисту власної фахової позиції з питань застосування практики Європейського суду з прав людини та розвитку правосуддя в Україні на демократичних засадах.

СТРУКТУРА КУРСУ ТА ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Кількість годин (аудит./самост.)	Тема	Результати навчання	Форми контролю
20/38	Змістовий модуль І. Загальні засади діяльності Європейського суду з прав людини		
4/6 Л1, С1	Тема 1. Правова основа діяльності Європейського суду з прав людини.	Знати основні положення Європейської конвенції про захист прав та основоположних свобод та протоколів до неї, вміти пояснювати значення Конвенції в національних системах права, аналізувати та розмежовувати основні принципи тлумачення Конвенції	Питання, презентаційні проекти, тести
4/8 Л2, С2	Тема 2. Структура та повноваження Європейського суду з прав людини	Знати структуру та порядок формування Європейського суду з прав людини, посадові критерії суддів ЄСПЛ, процедуру їх обрання та припинення повноважень, вміти пояснювати сутність юрисдикції ЄСПЛ, аналізувати право, що застосовується ЄСПЛ	Питання, тестові завдання
4/8 Л3, С3	Тема 3. Право на звернення до ЄСПЛ. Умови прийнятності заяви до розгляду ЄСПЛ	Знати підстави і порядок подання скарги до ЄСПЛ, пояснювати порядок листування з ЄСПЛ, забезпечення представництва в Суді, вміти аналізувати та на конкретних прикладах застосовувати умови прийнятності звернень до ЄСПЛ	Питання, презентаційні проекти, тести
4/8 Л4, С4	Тема 4. Процедура розгляду справ ЄСПЛ	Знати порядок організації і проведення слухань в Європейському суді з прав людини, вміти пояснювати сутність змагальності письмового процесу, визначення органу, уповноваженого розглядати конкретну справу, аналізувати порядок винесення рішень ЄСПЛ.	Питання, тестові завдання
4/8 Л5, С5	Тема 5. Юридична природа і порядок виконання рішень ЄСПЛ	Знати види рішень Європейського суду з прав людини та порядок їх виконання, розмежовувати заходи загального та індивідуального характеру, вміти пояснювати правову природу рішень ЄСПЛ, аналізувати методи контролю за виконанням рішень Суду	Захист міні-проектів, питання
22/40	Змістовий модуль 2. Практика Європейського суду з прав людини щодо розгляду окремих категорій справ		
6/8 Л6, Л7, С6	Тема 6. Рішення Європейського суду з прав людини щодо захисту особистих прав, що забезпечують природне існування фізичної особи	Знати види, зміст, ознаки та сферу дії особистих прав людини, що забезпечують її природне існування у розумінні Європейської конвенції з прав людини, аналізувати порядок й умови застосування положень Конвенції щодо захисту цих прав Європейським судом з прав людини, вміти пояснювати значення правових позицій ЄСПЛ для правової системи України	Питання, тестові завдання
4/8 Л8, С7	Тема 7. Рішення Європейського суду з прав людини щодо захисту особистих прав, що забезпечують соціальне буття фізичної особи	Знати види, зміст, ознаки та сферу дії прав людини, що забезпечують її соціальне буття у розумінні Європейської конвенції з прав людини, аналізувати порядок й умови застосування положень Конвенції щодо захисту цих прав Європейським судом з прав людини, вміти пояснювати значення правових позицій ЄСПЛ для правової системи України	Питання, практичні завдання/задачі
4/8 Л9, С8	Тема 8. Рішення Європейського суду з прав людини щодо захисту політичних та соціально-економічних прав особи	Знати види, зміст, ознаки та сферу дії політичних та соціально-економічних прав особи у розумінні Європейської конвенції з прав людини, аналізувати порядок й умови застосування положень Конвенції щодо захисту цих прав Європейським судом з прав людини, вміти пояснювати значення правових позицій ЄСПЛ для правової системи України	Питання, практичні завдання/задачі

Кількість годин (аудит./самост.)	Тема	Результати навчання	Форми контролю
4/8 Л10, С9	Тема 9. Право на справедливий суд у практиці Європейського суду з прав людини	Знати зміст, ознаки та сферу дії права людини на справедливий суд у розумінні Європейської конвенції з прав людини, аналізувати порядок й умови застосування положень Конвенції щодо захисту цього права Європейським судом з прав людини, вміти пояснювати значення правових позицій ЄСПЛ для правової системи України	Захист міні-проектів, питання
4/8 Л11, С10	Тема 10. Виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини в Україні	Знати нормативно-правове регулювання порядку виконання рішень ЄСПЛ в Україні, аналізувати та пояснювати правові підстави та особливості застосування рішень ЄСПЛ в Україні, прогнозувати перспективи удосконалення вітчизняного судочинства на основі практики ЄСПЛ	Реферати-повідомлення, питання, тести, задачі, модульний контроль

СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Семестр VII

	1 тиждень	2 тиждень	3 тиждень	4 тиждень	5 тиждень	6 тиждень	7 тиждень	8 тиждень	9 тиждень	10 тиждень	11 тиждень	12 тиждень	13 тиждень	14 тиждень	15 тиждень	16 тиждень
Лекції	Л1	Л2	Л3		Л4	Л5	Л6	Л7	Л8		Л9	Л10	Л11			
Семінарські заняття	С1		С2	С3	С4		С5		С6	С7	С8		С9	С10		
Контроль знань					МК 1								МК 2	ІНДЗ		

Л1 - лекції

С1 - семінарське заняття по темі 1

МК1 - модульний контроль 1

ІНДЗ - індивідуальне навчально-дослідне завдання

ПОЛІТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТИКА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Для якісного засвоєння курсу необхідна систематична та усвідомлена робота студентів в усіх видах навчальної діяльності: лекції, семінарські та практичні заняття, консультації, самостійна робота як індивідуальна, так і під керівництвом викладача.

При проведенні аудиторних занять домінуючими є проблемні, індивідуально-диференційовані, особистісно-орієнтовані форми проведення занять та технології компетентнісного навчання.

На лекціях у формі активної бесіди з елементами навчальної дискусії розглядаються основні теоретичні положення теми, які вимагають роз'яснення та уточнення з боку викладача. На лекціях вимагається активна участь студентів у обговоренні ключових положень теми, ведення стислого конспекту лекції.

Теоретичні знання, отримані студентами під час лекцій, обговорюються більш детально на **семінарських заняттях** у формі міні-дискусій, представлення міні-проектів, розв'язування практичних завдань (кейсів), розгляду правових ситуацій, складання документів.

При підготовці до семінарських занять студент опрацьовує теоретичні питання відповідно до плану заняття, звертаючи увагу на вимоги щодо оформлення. Інформаційними джерелами для здобувачів освіти є конспект лекцій та наведений у навчальних матеріалах перелік рекомендованої літератури щодо кожної теми. За наявності серед завдань семінарського заняття підготовки реферату – робота здобувачів освіти полягає у підготовці належно оформленого реферативного дослідження та публічного представлення його результатів.

У процесі і семінарського заняття студенти вчаться формулювати свою точку зору, вільно володіти професійними термінами, логічно викладати матеріал, підбирати докази у підтвердження своїх думок, вчаться публічно виступати, правильно застосовувати норми права на практиці та приймати власні рішення у невизначених ситуаціях.

Питання для обговорення, практичні та індивідуальні завдання для підготовки до семінарських та практичних занять, конкретні вимоги до окремих тем занять подані у відповідних методичних вказівках.

Терміни проведення різних форм занять наведені у схемі вивчення дисципліни.

ВИМОГИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Основним завданням самостійної роботи студентів є набуття навичок самостійного опрацювання фахових інформаційних джерел та оволодіння практичними навичками тлумачення і застосування практики Європейського суду з прав людини.

Самостійна робота студентів організовується шляхом видачі індивідуального переліку питань і практичних завдань з кожної теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання. Крім того, по деяких темах передбачається написання рефератів, міні-проектів, підготовки презентаційних матеріалів. Обсяг самостійної роботи визначається кількістю годин, передбачених робочою програмою.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ ТА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою відповідно до **Положення про порядок рейтингового оцінювання знань (освітніх досягнень) здобувачів вищої освіти**.

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни здійснюється шляхом проведення контрольних заходів, які включають:

- *поточний контроль,*
- *модульний контроль,*
- *виконання індивідуального навчально-дослідного завдання.*

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних і семінарських занять і має на меті перевірку знань студентів з окремих тем та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи. Ключовими формами та методами демонстрації студентами результатів навчання при поточному контролі є:

- усне опитування - передбачає розгорнуту відповідь студента на оцінку; він повинен самостійно пояснити вивчений матеріал, довести наукові положення, навести власні приклади;
- дискусія - обґрунтування власної позиції у вирішенні проблемних питань;
- письмове опитування - з'ясування в письмовій формі ступеня оволодіння студентами знаннями, вміннями та навичками з тем дисципліни, визначення їх якості - правильності, точності, усвідомленості, вміння застосувати знання на практиці;
- тестова перевірка як один із видів письмового опитування - передбачає визначення рівня сформованості знань і вмінь з певної теми дисципліни за допомогою тестів відкритої і закритої форм.

Ключовими формами демонстрації студентами результатів навчання при поточному контролі є:

- індивідуальна перевірка - проводиться щодо конкретних студентів і має на меті з'ясування рівня засвоєння студентом знань, умінь і навичок, рівня формування професійних компетентностей;
- фронтальна перевірка - форма контролю, що спрямована на з'ясування рівня засвоєння студентами програмного матеріалу за порівняно короткий час. Вона передбачає короткі відповіді з місця на короткі запитання або письмову роботу;

Модульний контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практично-семінарських занять з певного змістового модуля. Основною формою модульного контролю є завдання, які включають як і перевірку теоретичних положень курсу, так і виконання тестових завдань.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) студенти виконують самостійно під керівництвом викладача. Як правило, індивідуальні завдання виконуються окремо кожним студентом.

ІНДЗ є видом позааудиторної індивідуальної роботи студента навчального, навчально-дослідницького характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується оцінюванням. Це завершена теоретична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, вмінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських занять, охоплює тему, декілька тем або зміст навчальної дисципліни в цілому.

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційованого **заліку** - оцінюється на підставі результатів поточного та модульного контролів, захисту ІНДЗ, не передбачаючи обов'язкової присутності студента.

ТАБЛИЦЯ розподілу балів за підсумковими контрольними заходами та відповідними ваговими коефіцієнтами

	Модуль 1 (поточне опитування)	Модуль 2 (підс. мод. контроль)	Модуль 3 (ІНДЗ)	Підсумкова оцінка
Вагові коефіцієнти, %	70	20	10	100
Розрахунок оцінки в балах	80	85	90	82

Приклад розрахунку підсумкової оцінки в балах:

$$O = 80 \cdot 0,7 + 85 \cdot 0,2 + 90 \cdot 0,1 = 82$$

ПОЛІТИКА ЩОДО ВІДВІДУВАННЯ ТА ПЕРЕСКЛАДАННЯ.

Здобувач освіти повинен дотримуватись [Правил внутрішнього трудового розпорядку Коледжу](#) та відвідувати заняття згідно з розкладом. Очікується, що студенти відвідають усі лекції та практичні заняття курсу. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, відрядження, участь у науково-дослідницьких заходах, міжнародне стажування навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідувати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватись термінів, що визначені для виконання усіх видів письмових робіт, які передбачено у межах курсу.

Пропущені заняття та незадовільні оцінки (поточний контроль, ПМК) повинні бути відпрацьовані згідно графіку консультацій викладача. Роботи (ПМК, ІНДЗ), які здаються із порушенням термінів без поважних причин, можуть бути оцінені на нижчу оцінку (до 10 балів).

До початку сесії студенти повинні виконати усі підсумкові контрольні заходи і отримати по кожному з Модулів 1, 2, 3 не менше 60 балів.

ПОЛІТИКА ЩОДО НЕФОРМАЛЬНОЇ ТА ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ.

Здобувачі вищої освіти мають право на перезарахування результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті відповідно до [Порядку визнання результатів, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти](#). Здобувачі вищої освіти можуть самостійно на платформах Prometheus, Coursera, edEx, edEra та інших опановувати матеріал для перезарахування результатів навчання. При цьому важливо, щоб знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, мали зв'язок з очікуваними результатами навчання навчальної дисципліни/освітньої програми. Детальна інформація про [НЕФОРМАЛЬНУ ОСВІТУ](#) на сторінці Коледжу

ЛІТЕРАТУРНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА КУРСУ

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року. URL: http://zakon.rada.gov.ua/go/995_004.
2. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
3. Постанова Кабінету Міністрів України "Про заходи щодо реалізації Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини»» від 31.05.2006 № 784-2006-п URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/784-2006-%D0%BF>.
4. Манукян В. Стразбурзьке право. Європейський суд з прав людини. Право, практика, коментар Харків : Право, 2019. 560 с.
5. Кучук, А. М. Практика Європейського суду з прав людини : навчально-методичний посібник. Частина 1. К., 2021. 126 с. . URL: <http://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/11872>
6. Практичний посібник щодо прийнятності заяв // Conseil de l'Europe / Cour européenne des droits de l'homme, 2014 (Рада Європи / Європейський суд з прав людини). 2014. 128 с. URL : https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/Admissibility_guide_UKR
7. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: Науково-методичний посібник для суддів. – 2-ге вид. випр., допов. К. 2015. 208 с. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/4/7/232716.pdf>.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Назва ресурсу або організації	Електронна адреса
Веб-сайти установ	
Практика ЄСПЛ. Український аспект	https://www.echr.com.ua/
Пошукова система рішень ЄСПЛ «hudoc»	https://hudoc.echr.coe.int/eng
Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі	http://eurocourt.in.ua/
Верховний Суд	https://supreme.court.gov.ua/
Судова влада України	https://court.gov.ua/
Міністерство юстиції України	https://minjust.gov.ua/
Українська гельсінська спілка з прав людини	https://helsinki.org.ua/